

NAŠE HLASY

DIRECTED BY EDITORIAL BOARD

Published Weekly by "Our Voices" Publishing Co., 1256 Queen St. W., Toronto. L.E. 6-2135. — Printed by Litera Printing Co., Toronto. Subscription: Canada \$ 5.00, U.S. \$ 4.00, all other countries: \$ 5.00

INDEPENDENT CZECHOSLOVAK WEEKLY

NEZÁVISLÝ ČESKOSLOVENSKÝ TÝDENÍK

Saturday, September 12th, 1964.

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT. OTTAWA, AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN EACH.

No. 34 (381) Vol. X.

Václav MAJER:

KDO JE SOUDRUH VILÉM NOVÝ?

Na okraj polemiky "RUDE PRAVO" contra "NAŠE HLASY"

V únoru letošního roku byl v bratislavské Pravdě, která je orgánem Komunistické strany Slovenska, uveřejněn pozoruhodný článek, doporučující revizi historie Komunistické strany Československa, zejména nové hodnocení V. sjezdu KSČ z roku 1929 a revizi sektářské teorie označující sociální demokracii "za hlavní oporu reakční buržoazie." Tento článek komunistického listu byl zaznamenán a vhodně komentován Československým Zpravodajem a přetištěn Československým týdníkem "NAŠE HLASY" v Kanadě. To pochopitelně neušlo pozornosti Prahy ani Bratislavy. Zatím co Bratislava rozumně mlčela, ozvala se nerozumně Praha. Nerozumně proto, že Rudé Právo odpovědělo dne 1. srpna dlouhým článkem, jehož autorem je Vilém Nový, dogmatismem zatížený a stalinismem proskřibený bývalý redaktor Rudého Práva. V době tak zvané "stalinské éry" a falešných procesů se Vilém Nový objevil ve dvojí úloze. Nejprve jak obviněný a později jako korunní svědek v procesu se Slánským a druhy. Také Vilém Nový byl obviněn ze zrady a špionáže a byl zatčen koncem roku 1949. Nebyl však nikdy postaven před soud, nýbrž podle zprávy Ladislava Koprivy, ve schůzi Ústředního výboru KSČ ze dne 24. února 1950 učinil obsáhlé přiznání před kádrovou komisí strany.

Za to však přísleže svědčil v hrdelním procesu proti Slánskému a společníkům. Jeho výpověď byla zveřejněna na stránkách 481, 482, 484 a 485 Soudního zápisu v trestní věci vedení protistátního soudu v Praze ve dnech 20—27 listopadu 1952.

Vydalo Ministerstvo spravedlnosti v roce 1953 pod titulem: Proces s vedením protistátního spikleneckého centra v čele s Rudolfem Slánským.

Je to ponuré čtení. Tak jako se obvinění s tupou resignací přiznávali k zločinům, které ani spáchat nemohli, tak to také Vilém Nový, tehdy pod přísahou dosvědčil. Jestliže komunistický režim byl lonského roku nucen, pod nápoem kritiky přiznat, že obvinění byla falešná, pak z toho automaticky plyne, že také svědectví byla falešná. To znamená, že také Vilém Nový tehdy svědčil krivě. Proč? Patrně proto, že svědčil s oprátkou na krku. Ale možná, že tak svědčil také proto, že jako skalní komunistu věřil tomu, co se pokouší dokazovat i nyní ve svém dlouhém článku v Rudém Právu: totiž, že strana měla a má vždycky pravdu.

Nuže, tento muž zatížený dogmatismem nejhoršího druhu, má odvahu vrchnostensky a smahem odmítnout jakoukoliv kritiku minulosti strany a zejména také kritiku V. sjezdu KSČ, dogmatismu a sektarství. Nuže připomeňme, alespoň stručně co se vlastně na tomto V. sjezdu KSČ v roce 1929 vlastně stalo.

Je historickým faktem, že vznik Komunistické strany Československa v roce 1921 nebyl nijak slavný, neboť nevznikla ze svobodné vůle československého lidu, nýbrž byla ustavena na základě ostrého rozkazu komunistické Internacionály nikoliv jako samostatná strana, nýbrž jako pouhá Sekce komunistické Internacionály, jejíž 21 podmínek poslušně přijala. Jenže ani to se Moskvě nezdálo dostatečné a proto došlo na V. sjezdu 1929 k radikální změně vedení KSČ.

Poslyšme co o tomto sjezdu řekl, krátce před svým pádem Rudolf Slánský, který byl hlavním řečníkem na zasedání Ústředního výboru KSČ v květnu 1951 na němž s velkou pompou a slávou bylo vzpomínáno 30 výročí vzniku strany.

Tatáž bratislavská Pravda s níž Vilém Nový polemizuje, uveřejnila projev Rudolfa Slánského dne 18. května 1951 na několika stránkách. Budu citovat doslovně co tehdy Slánský o významu V. sjezdu KSČ z roku 1929. řekl:

"V prvom období svojho vývinu od založenia až do V. sjezdu 1929 je vedenie strany ešte nesúrodé, uplatňujú sa v ňom i niekedy aj prevažujú nebolševické, likvidátorské a priamo nepriateľské živly".

"Vtedy zasahuje sám sudruh Stalin, ktorému vdáčíme za to, že pomohol našej strane prekonať túto ťažkú krízu."

Jak tato "těžka krize" byla překonána je známo. Do vedení KSČ bylo Stalinem dosazeno nové vedení s Gottwaldem a se Slánským v čele, vedení zcela poslušné Stalina a Moskvy. Doufám, že toto autoritativní svědectví Slánského nebude ani Vilém Nový, chtít oslabit tím, že krátce na to byl Slánský obviněn, "usvědčen", odsouzen a popraven jako zrádce, neboť z toho všeho byl nyní stranou, "ktera má vždy pravdu" rehabilitován. Stejně snadno by bylo možné vyvrátit i ostatní tvrzení článku "poslanec" Viléma Nového. O to se však nebudu pokoušet, neboť se zdá, že Vilém Nový píše své články za stejných okolností, za jakých v roce 1952 svědčil proti svým druhům: s oprátkou komunistického režimu na krku.

STALINISMUS BYL RÁJEM UDAVAČŮ

Toto smutné doznání se objevuje v článku Ladislava Mňačka, autora Opožděných reportáží, popisujících zločiny komunismu uplynulých let. Mňačkův článek v Kulturnem životě č. 32 polemizuje se všemi, kdo si dnes v Československu přejí, aby se už "přešlo s tím kultem", aby tak všichni stalinisté, kteří dodnes sedí na svých místech, se mohli bez obav vrátit ke svým starým krutým metodám. Jen mimochodem se Mňačko zmiňuje o mladých lidech, které "to naše handrkování o zodpovědnosti a vině a svědomí otravuje". Hlavními odpůrci de-stalinizace jsou ovšem jiní — stranický a hospodářský aparát. Ovšem "jsou ještě jináci, úplně bezprincipiální karieristi, paraziti, sloužící bojovníky", kteří "celý

obrodný proces považují za nebezpečí, za krizi a za vítězství třídního nepřítele" a ptají se dodnes, k čemu to bylo.

Početnější je ovšem druhá skupina, lidé "neschopní myšlenky", které "voluntaristická kádrová politika vynesla do funkcí, na které nestačili. Jejich morální úroveň byla vždy velmi nízká a jejich odborná kvalifikace žádná. Ale s funkcí rostla chuť k moci a s moci různé návyky." Zdá se, že problém jak se zbavit těchto neschopných soudruhů, kteří jsou skálopevně přesvědčeni o své neomylnosti bude KSČ čím dál víc trápit.

Ovšem "jsou ještě jináci, úplně bezprincipiální karieristi, paraziti, sloužící bojovníky", kteří "celý

"NAŠE HLASY" ZDRAVÍ II. VĚDECKÝ SJEZD SVU.

II. Vědecký sjezd Společnosti pro vědu a umění (Kolumbijská universita, N. Y., 11. až 13. září) je nesporně nejvýznamnějším kolektivním činem svobodných Čechů a Slováků v tomto roce. 114 přednášek přednesených reprezentanty 60 různých universit spolu s večerem české a slovenské poezie a výstavou čs. výtvarného umění ve svobodném světě je programem, který si zaslouží obdivu.

Zvláště potěšující je velká účast slovenských vědců a básníků, ačkoliv postrádáme alespoň jednoho představitele poezie, s jehož účastí jsme počítali.

SVU tímto sjezdem dokazuje, že mu náleží vůdčí role v krajském a exulantském životě. Během svého krátkého trvání tato organizace se stala nejlepším reprezentantem kladných hodnot naší staré vlasti a slibuje, že přispěje k utužení vztahů mezi Čechy a Slováky.

ČTYŘI AMERIČTÍ ÚČASTNÍCI SNP VYZNAMENÁNÍ

V rámci oslav dvacátého výročí Slovenského národního povstání, které se konaly v Banské Bystrici za účasti N. Chruščova a A. Novotného byli 29. srpna vyznamenáni pamětní medailí také čtyři američtí veteráni, kteří s patnácti druhy přišli na pomoc slovenským partyzánům. Jsou to Joseph Schwartz z Massapequa N.Y., William A. Mc Gregor z Lauderdale, Fla., Steven J. Catlos z Pittsburghu, Pa., a Kenneth Lain z Champaign, Ill. Pátý účastník, který je dosud naživu, Kenneth Donleavy z Pennsylvanie, se nemohl oslav zúčastnit.

Skupina amerických vojáků byla vyslána na pomoc SNP z Bari v Itálii, kde je Úřad pro strategické úkoly OSS pověřil úkolem poskytnout partyzánům výcvik. Skupina amerických vojáků přistála 31. září s velkými zásobami munice a bazuk na letišti Tri du-by, které bylo obsazeno slovenskými partyzány. Avšak, jak známo, slovenští partyzáni pak byli donuceni k ústupu přivolanými německými divisemi a spolu s nimi musili ustupovat i členové americké jednotky. Všichni upadli do zajetí a čtrnáct Američanů bylo Němci umučeno a popraveno.

Chruščov ve svém projevu v Bystrici připomněl podíl polských, bulharských, jugoslávských a francouzských účastníků Slovenského národního povstání, ale zapomněl se zmínit o Američanech. V rámci oslav bylo vyznamenáno asi padesát bývalých partyzánů, včetně dvou bývalých slovenských buržoazních nacionalistů, Gustava Husáka a Laca Novomeského, jejichž rehabilitace tak pokročila o další krůček.

Nikita Chruščov ve svém projevu, věnovaném hlavně sovětským obtížím s sčínou, zdůrazňoval československo-sovětské přátelství. Antonín Novotný mu v tom ovšem notoval a velebil pomoc sovětských partyzánů, kteří prý "ukázali slovenskému národu jak porazit fašismus". Toto tvrzení je ovšem v rozporu s tím, co nyní vychází najevo z různých svědectví účastníků povstání, kteří vesměs ukazují, že to byla naopak chybná ukvapená taktika sovětského partyzánského štábu, která vyvolala předčasný zásah Němců a způsobila tím — možná záměrně — nezdar povstání.

Po svých projevech v Banské Bystrici odjeli Chruščov a Novotný do Lán k dvoudenním poradám.

Udělalí dojnou krávu. Ovšem že dnes odmítají diskusi — o sobě! Přitom jsem přesvědčen, poznává Mňačko, že tento typ karieristů, patolizalů byl nejasociálnějším, společensky nejnebezpečnějším. "A Mňačko důrazně připomíná na adresu všech těchto odpadků lidské společnosti, které stalinismus vynesl a kteří dnes nařikají a skučí až běda, když se režim přec jen čas od času odhodlá se některého z nich zbavit, že mají nejmenší právo si stěžovat na utrpení "krivdy", protože je nelze ani srovnat se zlem, které sami napáchali:

"Co se komukoliv . . soudci, který vynesl nesprávný verdikt, neoblíbenému místnímu diktátorovi, který zdiskredituje pověst našeho zřízení, stane za zlý čin? Svěho času jsme došli tak daleko, že se člověk musel obávat o své postavení, o svou existenci, když projevil společensky potřebnou iniciativu. A systém podezřívání každého každým vynesl na povrch nejeden temný živel. Na 'obranu socialismu proti úchylnářům a zrádcům' se používalo služeb často nemorálních donašců, udavačů, lidí s temnou minulostí a ještě temnější přítomností. Na falešné udání nejednou doplatil udaný. Málokdy však udavač, který si mohl vymyslet 'případ' často jen tak, z nudy. Takový byl přece potřebný a měl zaručenou beztrávnost."

Nejen měl, jak říká Mňačko, nýbrž má dodnes. Neviděli jsme

Jak izolují dr. Berana

Ze zprávy nedávného návštěvníka Československa vysvítá, že pražský režim zvolil rafinovaný způsob jak izolovat pražského arcibiskupa dr. Berana od domácích i zahraničních návštěvníků. Dr. Beran byl jak známo před časem "přesídlen" do poměrně těžko dostupného Radvanova. Avšak režim se nespokojil ani s tímto krokem.

Zmíněný návštěvník Československa, který přijel do Prahy se skupinou italských novinářů na nedávnou křesťanskou mírovou konferenci, prohlásil bratislavskému děkanovi dr. Stefanu Zareckému, že by rád navštívil arcibiskupa Berana. Dr. Zarecky ho

KRAJANÉ NA SJEZD SVU?

Přicházejí dotazy, zda se čeští a slovenští krajané, kteří nejsou činní v akademickém světě, mohou zúčastnit II. sjezdu Společnosti pro vědu a umění-SVU (Czechoslovak Society of Arts and Sciences in America). Odpovídáme: ano, jsou očekáváni a budou vítáni. Všechny 119 přednášek, jež budou na sjezdu sloveny, se týká českých a slovenských věcí. Také obě sjezdové výstavy, knižní a výtvarná, jsou věnovány dílům našich spisovatelů, novinářů, malířů a sochařů žijících za hranicemi Československa.

Společnost pro vědu a umění je nepolitická kulturní organizace, sdružující české a slovenské vzdělance ve svobodném světě a vedle nich také větší počet vědců, umělců a pedagogů, kteří nejsou čl. původu. Koncem srpna má SVU 725 členů. Z nich asi tři čtvrtiny působí ve Spojených státech a Kanadě. Ostatní jsou činní na školách a v laboratořích Latinské Ameriky, Anglie, Francie, Itálie, Německa, ve skandinávských státech a v Austrálii. Předsedou je dr. René Wellek, profesor university Yale. Gen. tajemníkem je dr. Rudolf Sturm, profesor na Skidmore College.

II. sjezd se koná ve dnech 11. až 13. září na Kolumbijské universitě v New Yorku. Všecky schůze, přednášky a výstavy budou ve Ferris Booth Hall, Broadway a 114. ulice. Začátek vždy v 8:30 ráno a ve 2 hodiny odpoledne. Sjezdovým tajemníkem je dr. John G. Lexa, 47-16 Austel Place, Long Island City, N.Y. 11101, který podá další informace. Jeho telefon je EX 2-3104 během Dne a HI 1-1893 večer.

Tisk. služba SVU

LITERÁRKY O NOVÉ WELLKOVÉ KNIZE

Literární noviny přinesly 15. srpna obsáhlý referát o knize českého literárního teoretika a profesora na universitě Yale Wellka Essays on Czech Literature, vydané v The Hague 1963 "pod záštitou jakési Czechoslovak Society of Arts and Sciences of America", jak píše LN. Referát mluví příznivě o prvních pěti studiích (Dvě tradice české literatury, Dvacet roků české literatury 1918-1938, Karel Čapek, Masarykova filozofie a Němci a Češi v Čechách.) Podobně chválí studie Čechy v anglické literatuře a studii o Máchovi. Avšak dvě závěrečné studie, věnované čs. literární kritice nedávné doby, recenzent kritizuje a vytýká jim neinformovanost a věcné chyby a omyly a tendence.

Torontský denník "Star" přinesl dne 18.8. zajímavý článek nadepsaný "Tourists come and go right through Iron Curtain", v němž jsou popisovány zkušenosti kanadských a amerických turistů v Československu a v jiných zemích za Železnou oponou. Podle článku mají všichni turisté v Československu v případě nutného lékařského a zubního ošetření všechny tyto služby úplně zdarma. Strážní věže pohraničnicků prý byly odstěhovány z dohledu turistů, kteří přecházejí hranice hladce.

zrazoval, ale citovaný novinář přesto odjel autem do Radvanova. Byl nejprve přijat sestrou, která mu sdělila, že musí mít povolení k návštěvě od místního hlídače. Hlídač, primitiv, který uměl jen česky však trval na tom, že musí mít nejprve písemné povolení od ministerstva v Praze. Italský novinář tedy odjel do Prahy, kde mu však na ministerstvu oznámili, že mu nemohou vystavit žádné povolení, protože dr. Beran je svobodný člověk, který může přijmout koho chce. Novinář tedy odjel zpět do Radvanova a opakovale místnímu hlídači, co řekl Praha. Avšak hlídač dál trval na svém, že musí mít povolení od ministerstva: "Já mám své instrukce!" Italský novinář si ovšem uvědomil, že se stal obětí rafinovaného plánu čs. úřadů jak zabránit lidem v návštěvě u arcibiskupa Berana.

UŽIJTE KRÁSNÉ PŘÍRODY VE SLOVENSKÉM STŘEDISKU "ŠTEFANIKTOWNU" JEĎTE PO SILNICI Č 27 KE KING VAUGHAN ROAD.

VINA SOVIETSKÝCH PARTIZÁNŮ NA NEZDARE SNP

Z TORONTA

VOLNÝ TRH V POLSKU A ČS. NÁVŠTĚVNÍK

Revízia histórie Slovenského národného povstania sa už neobmedzuje iba na rehabilitáciu komunistických členov povstaleckého vedenia, predtým obviňovaných z buržoázneho nacionalizmu. Buržoázni nacionalisti prechádzajú teraz k protiútokom a začínajú odhaľovať vinu neinformovaného vedenia sovietskych partizánov na chybnom časovom postupe a na konečnom nezdare povstania.

Vo svojej nihe Svedectvo o Slovenskom národnom povstaní, uverejňovanej v Kultúrnom živote píše Gustáv Husák medzi iným:

"Akcii partizánskych skupín, pripravovaných a posielaných na Slovensko z územia SSSR, bola akcia paralelná, ktorej organizátori nevedeli, čo sa na Slovensku pripravuje, čo robí Komunistická strana Slovenska, aká je situácia. 13. augusta 1944 došlo k rokovaniu Goliaša s Veličkom a inými partizánskymi veliteľmi v Martine. Goliaš žiadal, aby Veličko bez jeho súhlasu nepodnikal vážnejšie akcie a Veličko to prisľúbil. Okolo 16 a 17. augusta dostal Veličko z Kijeva súhlas na začatie akcie; nato poslal ku Goliašovi spojku, ktorou mu oznamuje, že sa sľubom nepodnikáť väčšie akcie citi viazaný len do 20. augusta. Goliaš, ktorý v tom čase navštevoval posádky stredného Slovenska, snažil sa priamo i nepriamo zdržiavať partizánske jednotky od väčších akcií. Keď Veličko vypovedal dohodu z 13. augusta a začal prvé akcie, zalarmoval Slovenskú národnú radu a obrátil sa aj na Komunistickú stranu Slovenska, aby zakročili u partizánskych veliteľov, aby sa väčšími akciami počkali. Nešlo len o to, že môžu urýchliť očakávaný nemecký zákrok: Goliaš mal zprávy, že partizáni chcú vyhodit všetku tunely vedúce do Turca a tak znemožniť dopravu. Načích, že by taký čin neobyčejne sťažil akcie a spojenia predpokladané pre pripravované povstanie. Vedenie Komunistickej strany Slovenska v tomto smer evplyvalo prostred-

níctvom stranických organizácií a prostredníctvom inštruktorov napartizánske oddiely, najmä na Veličkovu skupinu v Turci. Keď tieto zákroky nepomáhali, navštívil som Veličku v Sklabíni (21. augusta) a v mene Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska som jemu i jeho politickému komisárovi v dlhom rozhovore vyložil stanovisko ÚV a celú situáciu. Žiadal som ich, aby počkali, kým sa vráti delegácia Slovenskej národnej rady, alebo kým dostaneme smernice z Moskvy.

Veličko mi hovoril, že vojensky sám udrží celý Turiec, i keby nemu nastupovali dve nemecké divízie. Moje argumenty, že na Slovensku je 60 okresov a všetky chceme dostať do boja proti nacizmu a dať k dispozícii nastupujúcej sovietskej armáde, málo naňho zapôsobili. Taká bola situácia v Turci, na Pohroní, v Liptove; aj stranícki pracovníci podliehali týmto náladám, volali po urýchlení boja, po akciách. A tak k týmto akciám aj došlo. Hneď 24. augusta turčianske partizánske skupiny vyhodili a zatransili tunely pri Strečne. Kralovoch a na trati Horná Štubňa-Handlová, o deň nato ďalší tunel na trati Diviaky-Kremnica, všetky tunely na tratiach stredného Slovenska. Akcie potom denne pokračovali. Od 24. augusta začali partizáni s ozbrojenými akciami aj na Pohroní.

Je pochopiteľné, že vyvolali poplach i medzi vedúcimi činiteľmi ľudského režimu a nacistov. Tisto 25. augusta pochoptil, že vlastnými silami svoj režim už neudrží a rozhodol sa povolať na Slovensko nemeckú armádu."

Podobne popisuje búrlivý vývin udalostí v auguste 1944 článok Smeny zo 6. augusta, ktorý tiež uzatvára, že Ukrajinský štáb partizánskeho hnutia, podporovaný Gottwaldom z Moskvy, nevidel situáciu na Slovensku správne a svojou prenáhlenosťou vopred odsúdil Povstanie k nezdaru.

V nedávnej produkcii operety J. Strausse "Wiener Blut" v O'Keefe Centre vystúpil taký krajský baletní pár Flora Lojceková a Andrej Halaš. Oba vystudovali na štátni konservatóri v Bratislave. Torontští umelci kritici prijali jejich výkon pochvalou. Je zaujímavé, že taký hudobní rediteľ produkcie, Oswald Unterhauser, študoval v Československu (v Praze). Všetech sedm predstavení v divadle O'Keefe bylo vyprodáno.

Zájemce o kursy francouzštiny a italštiny upozorňujeme na večerní vyučování obou jazyků v Mezinárodním ústavu. Zápis do kursů francouzštiny je v pondělí 14. 9. v 8 hod. večer, zápis do kursu italštiny ve čtvrtek 17. 9. Ústav zamýšlí pořádat také kursy portugalského, španělského a řeckého jazyka v případě, že se na kterýkoliv kurs přihlásí nejméně 15 osob. Poplatek za 10 lekcí je 12 dol.

V srpnu onemocněl v Torontě vážně krajan Rudolf Laun, který se s rodinou přistěhoval do Kanady v roce 1959 z Anglie. Přijeme mu brzké uzdravení!

V Central Library Theatre, College a St. George St., se ve dnech 10. až 26. září dává hudbní revue "Tomorrow's Child". Lístky na č. 741-1608. V odběrací knihovny na Main St. uspořádají dne 15. 9. "Večer básní Roberta Frosta".

Milovníci evropských ovčáckých psů si nenechají ujít soutěž ve výcviku a poslušnosti v Downsview Dells dne 19. 9. Soutěž se pořádají pod záštitou metropolitního oddělení parků.

Podle sdělení v listu "Malta News" se v červenci přistěhoval do Kanady známý evropský komik maltského původu Johnny Catania. Po krátkém pobytu v Torontě se usadil ve Windsoru.

Operní sezóna v divadle O'Keefe započne již 12. září a pokračuje do 3. října. Kanadská operní společnost předvede tyto opery: "La Traviata" — v italštině, "Carmen" — ve francouzštině, "Die Fledermaus" — v angličtině, "Madama Butterfly" — v italštině a "Aida" — v italštině. V operách vystoupí m. j. Jan Rubeš, Maria di Gerlando, Mignon Dunn, Jon Vickers, Cornelius Ophhof, Mietta Sighele a Elizabeth Fretwell. S operní společností spolupracuje také torontský Mendelssohn Choir a maďarský taneční a pěvecký soubor Kodali.

V rámci filmového festivalu, který bude probíhat v divadle Ústřední knihovny, College a St. George St. ve dnech 28. 9. až 3. 10., bude promítáno také několik vědeckých filmů z Československa. Tyto čs. filmy jsou na pořadu ve středu dne 30. září, v 8.15 hod. večer. Další informace, jakož i objednávky lístků (po 1 dol.) na č. 924-9511, ext. 30.

Jiří Pilař, redaktor pražských novin "Aufbau und Frieden" které jsou vydávány v německém jazyku, navštívil nedávno Polsko a některá jeho srovnání a poměry v Československu jistě nejsou bez zajímavosti. Zjišťuje sice všeobecně nižší ceny než v Československu, ale našel v Polsku fronty na maso. V Čechách jsou čtvrtky bezmasé dny, v Polsku pondělky. Co se panu Pilařovi v Polsku nelíbilo? Především "zbytí" privátního sektoru v produkci a extenzivní soukromý obchod. "Obě tyto okolnosti přý umožňují vysoké zisky a podkopávají takto socialistickou morálku. Nejhorší je na tom, že se to děje legálně a nic se nedá proti tomu podniknout. Tento sektor soukromého obchodu může obstarat všechno, ale někdy za ceny přímo fantastické. Ku př. prodáváč nabízel jmenovanému pražskému redaktorovi holici strojček značky Philips za 2000 zlotých. To přý je měsíční výdělek odborného dělníka v továrně.

Pilař si pochvaluje, že jeho holici strojček značky Alfa, i když přý ne tak dobrý, je stál jen 140 Kčs, tedy asi osminu ceny aparátu Philips na polském "volném" trhu.

V ČSSR NEJSOU "HVEZDÁŘI"

Bývaly kdysi dnové, kdy v Československu se to jen demžilo "hvězdáři", soudruhy, kteří se pyšili velkým stranickým odznakem na klopě. Doby se změnily, jak vysvitá z této zprávy ze soukromého pramene:

"Problém straníků a nestraníků je v Československu v poslední době poněkud latentní. V rámci posledních neúspěchů se komunisté poněkud stáhli jistě také částečně proto, aby se vyhnuli kritice. Od jistě doby přestali komunisté nosit odznaky. Dříve měli soudrzi nařazeno odznaky nosit, ale po prvních hospodářských nezdarech není možno na jít člověka s odznakem na klopě. Já, ani nikdo z mých známých jsme takového nespříteli alespoň dva až tři roky!"

Pražský rozhlas se raduje, že čs. kultura je středem zájmu ve světě. Což je jistě trochu přehnané, ale úspěchy tu jsou: na mezinárodní přehlídce filmů v Benátkách získaly ceny film J. Pilař "Ivana v útoky", Vosmykuv film "Tato, sežeň štěně!" a televizní shot "Máte doma lva" spolu s filmem režiséra Goldberga "Děti bez lásky".

Opera Národního divadla hostuje na Mezinárodním festivalu v Edinburgu, kde uvedla Smetanova "Dalibora", kterého bude vysílat také BBC. Dále uvede Dvořákovu "Rusalku", Janáčkovu "Katu Kabanovou", "Z mrtvého domu" a Čikkerovo "Vzříšení".

Aerotaxi čs. aerolinií, je dvo umotorové letadlo, které pojme čtyři cestující. Ze jeden letový kilometr bez ohledu na obsazení letadla se platí 2.60 Kčs. — FEC

Miloš Sebor:

ZLATÉ JUBILEUM A ZAKOPANÁ TRADICE

Chci stisknout ruku Jindřichu Středovi za jeho úvodník k padesátému výročí čsl. armády v Našich hlasech a říci mu, že si zvolil živý námět, který podal v sympatické formě i se svým poetickým závěrem. Vše neobvyklé v jeho vzpomínce bylo otevřené hledisko na základy čsl. vojska, třebaže rozsah článku nedovolil, aby je rozvinul.

Dotkl se věci choulostivé, to-složenými bývalé armády — le-gionáři, a jak říká, "Rakusáky." To byl vztah nikoli růžový, a víme, že trpkosti se vyhledávají až postupem let.

Jde o věc historicky důležitou a řekl bych, že praktickou: změní-li se poměry, pak ti, kdož budou mít odpovědnost, mohou se učít z chyb, které před léty nepřinesly nic dobrého.

Je to u vojenské tradice, duch armády, či historické základy vojenské ideologie; hodnota, která je úzce spjata s obrannou zemí a vnější bezpečností státu, a tu nelze brát na lehkou váhu. Zlaté jubileum je víc než vhodná chvíle položit si otázku: hodnota, která je úzce spjata s obrannou zemí a vnější bezpečností státu, a tu nelze brát na lehkou váhu. Zlaté jubileum je víc než vhodná chvíle položit si otázku: hodnota, která je úzce spjata s obrannou zemí a vnější bezpečností státu, a tu nelze brát na lehkou váhu. Zlaté jubileum je víc než vhodná chvíle položit si otázku: hodnota, která je úzce spjata s obrannou zemí a vnější bezpečností státu, a tu nelze brát na lehkou váhu.

Tomu vyhovovaly jak války husitské tak i účast legií na I. světové válce.

Tu byla jedna chyba v rozsahu našeho husitsko-legionářského učení. Zacházeli jsme příliš daleko ve své thesi, podle které přý Češi a Slováci byli odjakživa husitským národem československým. Při demokratické koncepci státu ne každý byl ochoten toto přimout za vlastní; jak na straně české tak i slovenské bylo dost těch, kteří shledávali silnější pojítka obou našich národních složek v Katolické akci našich dějin. Věc se nespravila tím, že jsme povýšili na vědeckého historika Aloise Jiráka, slavného spisovatele historických románů.

Druhou slabinou byla výlučnost husitsko - legionářské koncepce. Projevili jsme nedostatek státnícké moudrosti, když jsme odmítli sloučit svoji thesi s prvky nikoli husitskými. To přece nebylo pranic nemožného, uvážíme-li četné příklady z dob ne příliš vzdálených. Kolikrát jen vítěz s praktickým smyslem pro budoucí prospěch celého národa smířlivě a velkoryse nalezl řešení, jak přimout i ideologii poražené strany. Severní americká Unie zvítězila v občanské válce a přesto hrdinové konfederace, kdysi nepřátelé na smrt Spojených států, jsou dnes slaveni celým národem jako spoluzakladatelé americké vojenské tradice. Zkrátka: nejen Grant, ale i Lee. Ba i Sovětské Rusko bylo v tvoření své vojenské tradice rozumnější než my, i když jeho vývoj byl pozvolný. Hrdiny sovětsko-ruských dějin jsou dnes nejen ti, kdož se významněli ve znamení kladiva a srpů, ale i kdož před léty se bili pod carským orlem. Zkrátka: nejen Čapaev, ale i Kutuzov.

Nikdo arci nemohl očekávat, že

v revolučním nadšení osmnáctého roku budeme provolávat slávu legiím za doprovodu Straussova pochodu Radeckého. Za dvě desetiletí I. republiky jsme však měli čas, abychom věci uvedli na praktičtější základnu.

Oč v podstatě šlo? Výlučnost naší husitsko-legionářské these vymýtila z našich vojenských dějin všechny prvky od nastoupení Habsburků až do vzniku nové armády před padesáti léty. Jsem přesvědčen, že jsme tím ztratili, i když maláka nejde jen o starého Radeckého, ač snad právě ten může být jakýmsi představitelem nevyužitých hodnot. Jen mimochodem-tento muž byl vojenský organizátor evropského ražení; svoji dobu předstihl o sto honů, když vojenskou výchovu a výcvik pozdvihl z tupého systému přehlídkových drillů; vojevůdce, jenž neznal v životě porážku; nebyla evropská velmoc, jež by mu neudělila nejvyšší vojenské vyznamenání, z nichž žádné, velmi pravděpodobně, nebylo vzato zpět; a co hlavní, měl pověst Čecha jako poleno. Získal si mnoho příznivců svým vldným postojem k českým politickým snahám v roce 1848, a dokonce i naše literatura po roce 1945 toto zaznamenala. Přitom byl vzor tělesné zdatnosti až do svého devadesátého roku. Co se mohlo chřít víc od českého vojáka jeho doby? Byl věrný své přísaze v povolání, které si zvolil stejně jako polní podmaršál Alois Podhajský, který, jak zjišťuje Jindřich Středa, svěmu císaři a králi věrně sloužil do posledka. Stejně jako praděd kohokoli z nás, kdo v téže době byl c. k. aktuárem u podkrajského úřadu v Poděbradech. Tož — znovu jen mimochodem — zasluhoval si maršál Radecký, abychom ho s jeho pomníkem odklidili na smetišť?

Ryl tu i polní maršál Schwarzenberk, kterého rovněž není důvodu nepočítat za Čecha a jehož

jméno dodnes vzbuzuje respekt, i v samé Francii, pro vítězství nad Napoleonem u Lipska. Proč ho tedy nepřijmout mezi nás? A pak je tu řada, řada jmen, zapomenutých, které by nebylo těžké spojit v jediný článek českých vojenských dějin: polní podmaršál Friedberg-Mirohorský, profesor taktiky, slavný vojenský spisovatel z konce minulého století, autor všech článků vojenského obsahu pro Velký Ottův Naučný Slovník; generálmajor Vojtěch Samec, hrdiný obránce Banjaluky za okupace bosensko-hercegovské, a generál Šlik, vítěz v bitvě u Košic dne 4. ledna 1849, kde se svým neznačným sborem porazil téměř čtyřnásobnou přesilu. Byli to vrstevníci chorvatských vojevůdců, polních zbrojmistrů Jelačiče a Filipoviče, kteří nikdy nebyli vyloučeni z vlastních národních dějin pro svůj rakouský stejnokroj.

Něšlo však jen o vojenské plány se zlatými limci nebo dokonce s maršálskou holí, jako spíše o "staré mužstvo", s bojovými zkušenostmi, ať od Novary, Custozy, Solferina, Hradce Králové, nebo o "holobrádky" z vítězné bitvy u Kolína, či o vojáky 11. pěšího pluku, "který na jižní frontě věrně vytrval, když maďarské pluky koncem října 1918 už spěchaly domů" — jak zjišťuje Jindřich Středa. Ti všichni mohli nalézt čestné místo v našich vojenských dějinách. Politické vedení nebylo tehdy v jejich rukou ani jejich věci.

Příznějme, že ve své snaze se odrakouštit jsme bývali maličerní. Zakázali jsme nejen stará rodová jména se šlechtickými přídomky — jež byly zachovány i ve starších demokratických soustavách, jakými byla Francie, Polsko a Recko, když bylo republikou — ale i vojenskou hudbu českých skladatelů jen proto, že nosili rakouský stejnokroj, anebo jsme se uchylovali k malým,

avšak nedůstojným podvodům, jehož příkladem byl "Hronovský pochod" — původním názvem Pochod pesího pluku č. 93.

Co bylo vážnější, že v mnoha důležitějších věcech jsme zůstávali rakouštější než poválečné Rakousko samo. Neřikalo se nadarmo mezi našimi právníky I. republiky, že jediný stát, kde platí v plném rozsahu rakouské právo, je Československá republika. To platilo o naší armádě v několika směrech. Zachovali jsme velmi důsledně c. a k. formy naší vojenské justice; až do konce I. republiky — či správněji až do nacistické okupace — platil u nás rakouský vojenský trestní zákon z r. 1855 a rakouský vojenský trestní řád z r. 1912, obojí úředním znění nemeckém; náš služební řád A.I-I byl v celych kapitolách věrným překladem rakouského Dienstreglement. Ba i naše vojenská kartografie dlouho lpěla na původních formách rakouského mapování; základně znázornění terénu na československých mapách byly staré šrafy v době, kdy zeměpisné ústavy všech nástupnických států — Maďarska, Rakouska, Polska, Jugoslaviie, i Rumunska — dávno přijaly jako dokonalejší způsob vrstevnice.

Co chci říci závěrem: neodešli jsme do exilu, abychom svůj trvalý a pevný vztah k bývalé vlasti projevovali vzdechy a sentimentální chválou. Čeho je nám víc třeba, je otevřená a konstruktivní kritika a dobrá vůle přiznat staré chyby a poučit se z dějin.

Americký právník a diplomat 19. století, E. J. Phelps, se proslavil výrokiem "The man who makes no mistakes does usually make nothing." Platili-li jeho prostá filosofie o jednotlivcích, proč by neměla platit o společenských skupinách a státním zřízení?

JIRÍ KAVKA:

AKVAREL VĚČNOSTI

Z vězení svého času viděl jsem umírat Hudson. Zde končí poslání řeky každou chvíli. Ale pramen a ústí jsou jen konce prstenu, rozvinutého do roviny.

Mávnutím křídla zhasil před mými zraky pták hvězdu. Na jejím místě hned vytryskla jiná. Pokaždé však se vychýlil kompas mé naděje, mihl na Severku.

Ze stigmat našeho času zdá se nám krvácet věčnost. Ale to naše touha krvácí, bojce se dožít, že věčnost je prsten, s nímž počátky a konce splývají.

(Ze sbírky "ČLOMKY TORSIA" vydané v edici "SKLIZEŇ ŠVOBODNÉ TVORBY", kterou řídí dr. Robert Vlach).

VOJTĚCH N. DUBEN: LEDY SE HNULY

Vydalo nakladatelství Universum Press Co., 149 Wooster Street, N. Y. Cena \$ 2.00.

Dubenova studie "LEDY SE HNULY", kterou právě vydalo nakladatelství Universum Press Co., patří mezi nejužitečnější knihy, které v exilu vyšly. Autor v ní analyzuje kulturní a politický vývoj v Československu v minulém roce a naznačuje postoj expulz k domovu. Hlavní předností Dubenovy práce je podrobná dokumentace z československých pramenů a široký záběr autorova pohledu na proudy v politickém a kulturním dění dnešního Československa.

Pro zajímavost uvádíme malou ukázkou vztahující se k poměru režimu k náboženství:

Nový postoj režimu k náboženství naznačila v září ostravská NOVÁ SVOBODA v článku o demonstraci v Tisovci na Slovensku, k níž došlo, když ostravští

montéři opravovali tamní vysokou pec, stojící blízko kostela. Montéři pracovali i v neděli a u kostela se začaly srocovat davy lidí, kteří šli na bohoslužby. Za chvíli se celá vlna hrozivě blížila k pracovišti montérů. Ozvalo se volání: "Neznaboží, nechte to, ho!" a začaly létat kameny. V pondělí se dostavila delegace montérů k místnímu faráři. Domluva nebyla všem po chuti, jak napsala NOVÁ SVOBODA, ale před horkou náboženskou půdou musili montéři ustoupit. Následující nedělí bylo na peci dvě hodiny ticho. Všichni montéři i s vedoucím zasedli do kostelních lavic. Farář v kázání vysvětloval, že to nejsou žádní ačciášci a že přišli udělat novou pec, aby místní lidé mohli vydělávat.

"Montéři museli za to opravit i hodiny na kostelní věži, ale tam min dodrželi" — pochvalovala si NOVÁ SVOBODA.

KULT OSOBNOSTI

Mám před sebou výstřížek z říjnového čísla "Lidového divadla", roku 1945. Článek i s nadpisem doslovně přepisují:

"PROKLETÍ UDAVACÍ. Pod tímto záhlavím se objevila v denních listech zpráva: V lese u Luhačovic nalezen mrtev 38letý odborný učitel a vynikající místní kulturní pracovník Lad. Výduch ze Slavičína-Mladotice. Byl u něho objeven listek, na kterém bylo napsáno: "Prokletí udavací! Nejsem zrůdcem ani kolaborantem a mám jít před lidový soud! To jsem si nezasloužil! Tuto hanbu přežít nemohu! Neublížte mi předobré ženě, je to mučednice. Chraňte mého Ivánka!" — Byl obviněn, že v době heydrichovských poprav v poslední chvíli vhodil několik kompromitujících věcí před gestapem do odpadní troupy a mezi těmito předměty také státní vlajku. Suspendován, měl vyčkávat rozhodnutí lidového soudu na svobodě. Když mu to bylo v Uherském Brodě oznámeno, odešel domů a na cestě se v lese oběsil. Odešel se scény života i společenské člověk nanejdůležitější a dosud se nikdo neobtěžal, kdo by po něm se ujal vedení kulturního života slavičinského. V zájmu národním by měl být případ Lad. Výducha pečlivě vešetřen i nyní, kdy se již Výduch nebude moci obhajovat. Vždyť tu bude mnoho těch, kteří Výducha sami obhájí. A snad jim bude právě uvěřeno jako jeho udačavám. — Min. "Až posud článek" Lid. divadla."

Pamatuji se, že tímto případem se zabývaly četné odvážnější deníky, projednával jej Zemský národní výbor v Brně a měly jsme velmi vzrušené jednání i v Ministerstvu školství a osvěty v Praze, protože Ladislav Výduch byl navržen na úřad Okresního osvětového inspektora. Případu se pak ujal i sám Jan Masaryk. Nastalo pečlivé šetření a ukázalo se bez nejmenších těžkostí, že celou tragedii způsobila nezodpovědná, žárlivá, a pomlouvačná osoba. Nakonec Ladislav Výduch obdržel plnou satisfakci a Československé vojenské vyznamenání "za chrabrost" in memo-

riam, protože byl i Československým záložním důstojníkem. Křivdla byla odčiněna, ale jenom formálně, protože — nikdo nadějněmu národnímu pracovníku Ladislavu Výduchovi život nemohl vrátit, ba ani žádná očistná komise "předobré ženě" nevrátila skvělého manžela a malému Ivánkovi už nikdo nedal starostlivého tátu.

Jak se to vlastně mohlo stát? Pamatuji se, že ihned po světové válce byla do nacismu oslabeného národa přinesena nejstrašnější zbraň proti nepohodlným osobám — prověřovací komise. Formálně zněla proti těm, kdo "v době nesvobody se prohlásili proti národní cti." Ve skutečnosti a prakticky dala žárlivým, nechutným a pochybným pomlouvačům zákonnou možnost, aby se stali udavací v zájmu "očisty národa."

Bylo určité procento lidí, jejichž vinu byla jasná. Ti však utekli do zahraničí, nebo byli uvrženi do vězení hned, i když i mezi těmi byla více jak polovina nevinných. Největší část těchto viníků ihned po pražské revoluci vstoupila do komunistické strany. Tím se jim dostalo nejen okamžité ochrany, protože tímto způsobem získávala své členy, ale dostávalo se jim i určitých posic a postavení, se kterých bojovali dále proti schůpnějším a čestnějším. A tak nastala prudká kampaň v jednotlivých oborech, jež odstraňovala jednotlivce, kteří se chovali a doby okupace nejstatečněji, pokud je ovšem nestihl smutný a krutý osud nacistických vězňů nebo koncentračních táborů se všemi jejich důsledky a údělly. Odstraňování byli především nekomunisté nebo protikomunisté, kteří byli nepohodlní straně nebo jednotlivým žárlivým nebo zákeřným osobám, nebo zaujímali určité společenské postavení, nebo mohli je eventuálně zaujmout svou schopností, vzděláním, a podobně. Byli zbavováni úřadů, nebo odstraňováni z uměleckého, ba i soukromého života, aniž byli dani do vězení, protože stačilo na podezření jenom písemné nebo i jen ústní udání člověka, který obviněného ani po-

DROBNÉ ZPRÁVY Z ČESKOSLOVENSKA

— Pražský rozhlas se raduje, že čs. kultura je středem zájmu ve světě. Což je jistě trochu přehnané, ale úspěchy tu jsou: na mezinárodní přehlídce filmů v Benátkách získaly ceny film J. Pinakvy "Ivana v úroku", Vosnykův film "Táto, sežeň štěně!" a televizní short "Máte doma Iva" spolu s filmem režiséra Goldberga "Děti bez lásky".

Opera národního divadla hostuje na Mezinárodním festivalu v Edinburgu, kde uvedla Smetanovu "Dalibora", kterého bude vysílat také BBC. Dále uvede Dvořákovu "Rusalku", Janáčkovu

"Katu Kabanovou", "Z mrtvého domu" a Cikkerovo "Vzkříšení".

— Ve sjezdovém paláci v Praze byl 16. srpna zahájen 4. evropský kardiologický kongres. Ze 40 zemí světa přijelo asi 1200 lékařů.

VEŠKERÉ OPRAVY
chesterfieldů a čalouněného
nábytku provede Vám
PAVEL ČERNÝ
ROZPOČTY ZDARMA
Volejte po 5 hod. večer
537-5592

rádně neznal a svoje udání nemohl odůvodnit. Očistní komise potřebovaly pro svou existenci případy a tak se přijímalo všechno. Úmyslné prodlužováním šetřením, které trvalo měsíce a léta byli tito nejlepší lidé nejen zbavováni tak zvané osobní cti, to znamená, že málokdo je mohl přijmout do jiného zaměstnání, než se kterého byli tak dočasně suspendováni. Sami a jejich rodiny byli zbaveni možnosti obživy, a protože to byli právě lidé, kteří vždycky byli hrdi na svou národní čest a příslušnost, těžce nesli obvinění ve své duši; dlouhou dobu nespravedlivého utrpení trželi nervy a mnohdy odcházeli podobným způsobem jako Lad. Výduch.

Co se to vlastně stalo v jeho případě? Jeden hladší učitel neviděl pana Výducha pro jeho nadání, vzdělání, schopnosti, všeobecnou vážnost, ale i jeho úspěchy. Nejvíce žártil na něho jako na schopného a uznávaného divadelního znalce, organizátora a režiséra, který neměl ve svém okruhu obdoby. Proto pomluvil, udal a způsobil tragedii. Výduchovi bylo sice nabídnuto, že celý případ bude anulován, ba bude jmenován okresním osvětovým inspektorem, jestliže podepíše přihlášku do komunistické strany. Výduch hrdě odmítl, protože se necítil vinen, ba naopak.

Pan učitel-udavac místo okresního osvětového inspektora také nedostal, i když byl v komunistické straně a i když po onom úřadě velmi toužil. Nejen, že neměl potřebné schopnosti, ale ono se nakonec nevěří ani tomu pomlouvači, nebo udavaci, který chceškodit ve svém vlastním sobeckém zájmu.

Snad nikdy nezapomenu na slova Jana Masaryka, která k nám pronesl v meziministerské poradě: "Tuhleto udávání je demoralisace národa. Nejhorší udavači jsou snad ti, kterým teče ještě masťota UNRY po bradě a nadávají na západ, protože se jim to zdá moderní. Přál bych si prosadit, aby po takovém udání byl obviněný suspendován, udavac dán do vězení, a ti, kteří tak snadno věří udavcům, aby šli na místa suspendovaných. Jsem jist, že v devadesátí procentech naslouchají pomlouvačů a udavaců by přestali s hloupostmi a snažili se, aby podobné případy byly vyřešeny v několika dnech. Suspendování by byli rychle očistěni a vráceni na svá místa a udavači zůstali v kriminále. Pak bychom konečně našli pravou národní pravdu a národ by byl skutečně očistěn."

Jan Masaryk tehdy obdržel veliký potlesk, protože vyslovil názor velké části zdravého národa... J.H.

POLEVKA SE VAŘÍ ŘASY NA TALÍŘI

Kdysi jako chlapci jsme si v Československu hráli hru na národy, která začínala rozpočítáváním asi takto: Polévka se vaří, maso na talíři, a sní si to... Angličan, Rus, Francouz atd. Ten, kdo dělal Francouze, Angličana nebo Rusa musel běžet pro míc a někoho s ním zasáhnout.

Zdá se, že dnešní čs. děti mohou hrát tuto hru v pozmeněné formě: Polévka se vaří, řasy na talíři, a sní si to — Českoslovák.

Tato novinka v čs. zásobování, je zatím zavedena jen v tábořském hotelu Jordán, kde "po více než dvouměsíčních zkouškách... zavádějí pro zpestření jídelního lístku o bezmasých dnech vaření řas". Viz Mladá fronta 7. srpna.

Na jídelním lístku, který tak pos-

kytl Čechoslovákům první příležitost okusit jídlo, o němž se uvažuje pro astronauty, se objevily "šunkové závitky se řasami, řasopénátová polévka, zeleninový řízek z řas, řasy s květáky a mnoho dalších pokrmů. Konečný posudek zní: všechna jídla z řas jsou nejen chutná, ale pro svůj vysoký obsah bílkovin zdravá a výživná. Kuchyni hotelu Jordán bude zásobovat řasami Mikrobiologický ústav Čs. akademie věd v Třeboni." Doufejme tedy, že Mikrobiologický ústav dokáže zajistit plynulejší zásobování touto novou "zeleninou" než čs. zemědělství a distribuce, které nechávají shnit tuny rajčat a celé vagóny jiných, méně exotických zelenin.

KAM ZMIZELY VLAŠTOVKY?

Podle zprávy očitých svědků o změnách v českých vesnicích za poslední desetiletí má jedna z nich krutý symbolismus: umklý zpěv. V českých vesnicích prý vymizely do velké míry vlaštovky. Vlaštovky, ti veselí průvodci našeho mládí, které svým radostným křikem probouzely nás v letních ránech. Když pak se schylovalo k bouři udivovaly zase svým smělym letem nízko při zemi. Jejich shromáždění před odletem pak připomínala malým záčkům, že bláhá doba prázdnin je už u konce. Snad žádný jiný pták nepředstavoval lépe letní kouzlo českého venkova nežli vlaštovka.

Vysvětlení jejich odchodu je celkem snadné. Příčina je hospodářská změna nadiktovaná nynějším režimem. Dobytek ze statků a usedlostí byl téměř již všude přemístěn a soustředěn do obecních komunálních kravínů. To se zřejmě nelíbilo ani vlaštovkám, takže daly přednost pohostinnějším krajům, než aby si dělaly kolektivně hnízda jedna vedle druhé a podílely se v omezeném prostoru na mouchách. Muselo to být pro ně velké pře-

kvapení onoho jara, když po obtížné cestě zpět od Čech či Moravy našly rodiný chlév prázdny. J. P.

YAROSLAV HUEBER

ADVOKÁT a NOTÁŘ

347. BAY STREET

Suite 210

Toronto 1

Tel.: EMpire 8-5536, 927-1196

ČSNS odbočka v Hamilton jako každoročně připravuje

PIKNIK

na farmě u Petřkú na neděli 13. září 1964. Reser-vujte si tuto neděli pro tuto krajauskou událost. A ot-cové at nezapomenou při-pravit si draky na létání, aby je mohli pod dozorem svých dětí pouštět. Kromě pouštění draků bude tam volejbal a různé jiné hry, hojnost jídla a pití, hudba, střelení o ceny a jiné zába-vy. Proto plánujte přijít se pobavit mezi krajanay.

Toronto Board of Education

VEČERNÍ KURSY

PRO NOVÉ KANAĎANY

BLOOR COLLEGIATE INSTITUTE —

1141 Bloor St. West, u Dufferin St. (pondělí-středa) (úterý-čtvrtek)

CENTRAL HIGH SCHOOL OF COMMERCE —

570 Shaw St., jižně od Harbord St. (pondělí-středa)

EASTERN HIGH SCHOOL OF COMMERCE —

16 Phin Ave., u Chatham Ave. (pondělí-středa) (úterý-čtvrtek)

HUMBERSIDE COLLEGIATE INSTITUTE —

280 Quebec Ave., u Hamberside Ave.

KING EDWARD SENIOR PUBLIC SCHOOL —

Bathurst St., jižně od College St. (pondělí-středa)

McMURRICH SENIOR PUBLIC SCHOOL —

115 Winona Drive, jižně od St. Clair (pondělí-středa)

NORTH TORONTO COLLEGIATE INSTITUTE —

17 Broadway Ave., 1 blok sev. od Eglinton Ave. (vých. od Yonge) (pondělí-středa)

PARKDALE COLLEGIATE INSTITUTE

209 Jameson Ave., jižně od Queen W. (pondělí-středa)

Z Á P I S

Zápis se koná ve výše zmíněných školách ve dnech 21., 22. a 23. září v 7 hod. večer. Zápisné je 5 dol. Vyučování započne dne 28. září v 7.30 hod. večer.

— VYUČOVÁNÍ —

Základy angličtiny pro začátečníky: jednoduchá angličtina a občanství; kurs angličtiny pro pokročilé. Kurs příležitosti pro dospělé, narozené v zahraničí i v Kanadě, kteří se chtějí naučit číst a psát, Bloor Collegiate Institute, úterý a čtvrtek večer.

Zvláštní kursy pro studenty třetího stupně — pondělí a středa, Humberside Collegiate Institute, Bloor Collegiate Institute, McMurrich Senior Public School a Eastern High School of Commerce.

— V ROZVRHU JE TAKÉ —

Základy angličtiny, vědecky odstupňovaný kurs pro Nové Kanaďany ve čtení, mluvení a psaní angličtiny; Současné události: informace o naturalisaci; Kanada a její lid; Diskuse ve skupinách; Visuální pomůcky.

INFORMACE SE PODAVAJÍ V JEDNOTLIVÝCH ŠKOLÁCH VŽDY VEČER PO 21. ZÁŘÍ

REVIDUJI NÁZOR NA KUBU

Po oslavných pajánech na Fidelu a opojení z kubánského rumu přichází v čs. tisku velké vstřízlivění. Nejcharakterističtějším příkladem nového věcnějšího pohledu na problém Kubu je nedávný článek ekonoma R. Seluckého, který reviduje hned od prvních vět někdejší mylný názor, že industrializace je všelékem pro všechny otázky zaostálých zemí:

"Znovu jsem se přesvědčil o tom, že průmyslově vyspělou zemí nepoznáte ani podle počtu mrakodrapů, ani podle počtu osobních automobilů, lednic, televizorů, ani podle vzhledu jejich velkoměst, ba ani podle úrovně průmyslu. Průmyslově vyspělou zemi poznáte především podle úrovně zemědělství a podle způsobu života vesnického obyvatelstva. Proto přes všechny první dojmy, které v cizinci vyvolá Havana, je Kuba dosud stále rozvojovou zemí..."

Československým čtenářům není třeba vysvětlovat, že totéž — mezi řádky — chce Selucký říci zřejmě i o dnešním průmyslově "vyspělém" Československu, které má rovněž všechny důvody schovávat své zaostálé vesnice stydlivě pod kabátem.

Selucký pak kritizuje kdysi vychvalovanou kubánskou industrializaci, která jen "odhalila vážné problémy": nedostatek domácích surovin, kvalifikovaných pracovníků sil a "co je nejdůležitější, průmysl začal odčerpávat příliš mnoho vesnického obyvatelstva do měst."

Selucký zde opět mluví jedněmi ústy nejen o Kubě, ale i o Československu, jak vysvětlí třebas hned z nedávného článku slovenského tisku, kritizujícího pod titulkem "Vylidněné ostrovy" ladem ležící půdy a špatné věkové složení na slovenských vesnicích.

Selucký se pak vyslovuje proti výstavbě metalurgického průmyslu na Kubě, který by si musel dovážet koks až z Evropy a přimlouvá se za výstavbu kubánského zemědělství a průmyslu zemědělských produktů. Dokonce i ta kritizovaná monokultura cukru se dostává opět ke cti. "Jedno je však jisté: závěry, představy a prognózy z roku 1960 už nejsou — pokud jde o industrializaci — nesporné."

Stejně Selucký naznačuje i žádoucnost revize otázky kubánské závislosti na hospodářském kolosu na Severu: "Kdybych to měl vyjádřit obrazně, vztah kubánské ekonomiky k USA byl podobný jako vztah ekonomiky jihočeského kraje k ČSSR", prohlašuje zničeho nic Selucký. A popisuje důsledky převrácení těchto přírodních hospodářských svazků, jež ovšem donedávna byly vydávány za imperialistické okovy: "přepychové obchodní domy v Havaně mají poloprázdné regály. Ulice kubánských měst jsou sice ještě přeplněny americkými limuzinami, ale jejich lesk je už dávno pryč. Kuba je snad jediná země na světě, v níž malé volkswageny, renaulty, fiaty nebo oktavia vypaďají přepychověji a zámožněji než buicki a cadillaky. Je to paradox: okna aut se ještě otvírají na zmáčknutí knoflíku, ale vůz sám je nutno velmi často roztláčet..."

Roztláčet porouchaný vůz ku bánské ekonomie je však zřejmě nad sílu "země tábora míru": "Přidělý potravin stačí k životu, nikoli však k plné sytosti. Sádlo, olej, rýž, fazole, cukr a hovězí maso dostávají Kubánci asi v takovém množství, jako my v posledních letech války... Na přiděl jsou i potřeby pro domácnost, obuv, látky, ba i mýdlo a pasta na zuby. Třebas je dnes zásobovací situace lepší než před rokem, k spokojenosti příliš nevybízí..."

Selucký vidí střízlivé jako Dalibor, jehož nouze naučila už houští jinou a dostává se dokonce do debat se svými kubánskými kolegy, kteří se ještě brání zuby nehty, když jim čs. revizionista chce sundat jejich růžové brýle: "Když jsem namítl, že socialistům nelze budovat jenom na nadšení, ale na základě hmotné zainteresovanosti a za pomoci nadšení, nesouhlasili. Revoluční asketismus a opovrhování peněžími

OD 1 ZÁŘÍ 1964

KAMPELIČKA SNÍŽILA ÚROKY Z OSOBNÍCH ZÁPŮJEK

\$1,000.00 NA MĚSÍČNÍCH SPLÁTEK
za \$ 52.00

740 SPADINA AVE.
TORONTO 4, ONT.
TEL 925 - 0557

Pondělí od 7—9 večer
Středa od 7—9 večer
Sobota od 10 hod. dopol.
do 1 hod. odpol.

A JEDE SE

"Teda ti Juhoslovania z nás velkou radost nemají, řekl mi otevřeně jeden náš turista, který byl se ženou autem letos v Jugoslávii na vlastní pěst — na 'pozvání'."

Naši turisté se tam přímo valí, "člověk by nevěřil, kolik tam mají příbuzných a známých... Rychno mě vyvedl z omylu. 'Nebud' labuť, říká. Jácipak známi, příbuzní? To si mnozí vymyslí nějaké jméno a adresu... vždyť to nikdo nekontroluje, ani nemůže. No a potom dají bance místopřísežné prohlášení, že ten příbuzný je sice pozval, ale je chudý, načež jim banka dá o něco vyšší kapesné a je to."

A potom barvitě popisoval hrůzostrašné věci, při kterých mi až vstávaly hrůzou vlasy na hlavě. Jak si takový náš turista naloží autak konzervami všeho druhu od polévkových kostek po sardinky, přidá pytel mouky, cukr, olej, deset kilo brambor, na to stan a to ostatní a jede se. Náš turista se vyhýbá autocampingům na milí, hotelům a restauracím na deset mil, parkuje a stanuje kde se dá tajně, aby ušetřil, skrývá se před strážci pořádku, zakládá ohně a vaří a koná ostatní životní úkony, kde ho nikdo nevidí a tak poznává cizí zemi jako nějaký středověký třebaže motorizovaný kočovník."

A takových je dost na to, aby "kazili dobrou pověst. A lze snadno uvěřit, že takové turisty ani v Jugoslávii, kde naše národy mají skutečně upřímné, bratrské rádi, nevidí. Dnes je pro každý stát (nás nevynímajíc) zahraniční cestovní ruch především dobrý obchod, 'neviditelný export', zdroj valut. — Když u nás nechceš či nemůžeš nic utratit, zůstaň doma — myslíš si všude celkem chladně vypočítavě. To si povězte otevřeně... Tak jako my dáváme přednost zahraničním turistům, kteří u nás žijí na úrovni, i od nás v zahraničí vítají takové, co tam jedou za takových podmínek a nežíjí za vlastních z domů přivezených brambor!"

mi vztahy považovali za nedotknutelnou, přímo svatou zásadu nové společnosti."

Ovšem "teoretickou diskuzi uzavřela praxe. V provincii Orientie jsem navštívil stavbu velké tepelné elektrárny. První věk, na kterou jsem se pod dojmem předchozích sporů zeptal, byl průměrný dělnický výdělek. Nekvalifikovaný dělník vydělává měsíčně 70—80 peso, kdežto kvalifikovaný asi 300 peso!" Selucký s uspokojením konstatuje, že Kuba sice káže vodu rovnostářství, ale pije přitom zřejmě rum vysokých mzdových rozdílů, jaké by se nenašly ani v Československu a vysvětluje: "Když odešli z ostrova američtí specialisté a většina domácí technické inteligence, poklesla výroba v mnoha průmyslových podnicích tak prudce, že to otráslu celou kubánskou ekonomikou."

A "revoluční realista" Selucký "zaznamenává s uspokojením": Místo představy, že cukr ostrov ubíjí, zvyšují se i osevní plochy cukrové třtiny. Místo představy, že lid má právo dostat vše, co potřebuje, dostává lid ve shodě s neúprosnými hospodářskými zákony pouze to, co dokáže získat svou prací.

POTEMKINOVSKÉ JRD

Časopis Smena přináší v č. 2 z 23. augusta fejtón, který ukazuje, že tohoroční cudzinecký ruch možno predsa len prispeje k zlepšeniu trápnej situácie našich ľudí doma a zároveň môže slúžiť ako výstraha niektorým naivným krajanom čo by hľadali mohli byť v pokušení sadnúť na lep rafinovanej režimnej propagandy. Fejtón odhaľuje metódy tejto propagandy lepšie, ako by sme mohli urobiť my:

"Zazvonil telefón. Slečna s fistulovým hlasom skríkla: 'Má. Pozapíňal si aj uvoľnenú košelu. te Bratislavu'. 'Vedúci spozornel. Dobrácky hlas na konci drôtu ohlásil, že celému kraju a osobitne ich podtatranskému okresu dostáva sa mimoriadnej cti. Pán Marat Keburu totiž prejavil záujem zoznámiť sa s ním s našimi veľhorami, ale aj s pracujúcimi, žijúcimi na ich úpätí. Hlas radil pripraviť všetko tak, aby Marat Keburu bez väčších problémov mohol vidieť víťazné plody rúk a umu ľudu spod úpätia. Dalej prikázal, aby sa urýchlene vyhládlo družstvo, ktoré by najlepšie mohlo splniť významnú úlohu hostiteľa."

Budova okresu sa otriasla od základov. Všetci začali intenzívne premýšľať, ale z prehľadov o hospodárni družstiev sa nič múdreho vyspekulovať nedalo. Vedúci výstavby družstiev rozhodol sa celú vec vziať do svojich rúk. Hospodárovi zaviazali oči a tak musel v telefónnom zozname prstom označiť meno jednej obce. Prst — ako trest boží dopadol na Mlynovce."

Prikaz bol jasný: urobiť v družstve všetko pre privítanie Marata Keburu. Predseda Vaško začal intenzívne dúmať, ako urobiť z Mlynovca vzorné družstvo. Po úmornej hodine zvolal pol roka nefungujúce predstavenstvo. Opravil obecný rozhlas. Po dojení zvolali členskú schôdzu. Vedúci osvetovej izby v príhovore objasnil súčasnú medzinárodnú situáciu a upozornil, že v Mlynovciach vlastne dôjde k stretnutiu dvoch svetov. To vyžaduje, aby všetky dôležité miesta zdobili transparentné heslá. Hosti to bude určite slušný a bonton mu nedovolí, aby čumel za ohradu. Na záver schôdze odhlasovali, že ku kraviarni a ošipárni vybudujú novú cestu, po ktorej bude host prechádzať. Pripravy vzorného družstva rozbehli sa teda naplno. Z okolitých družstiev vypožičali pre vzorové účely stovku prasat a stádo najlepších dojníc. Všetky hrdzavejúce a pokazené stroje natreli nápadnými pastelovými farbami. Dojčky dostali pre deň návštevy biele plášte. Päť družstevníkov v uzavretej miestnosti pripravovalo odpovede na otázky. Družstevníci v krojoch požičaných z Národného divadla lemovali ulice. Dedi-

ČARYMÁRY S LATERNOU MAGIKOU

Pražské divadelní soubory Laterna Magika, Fialkův balet a stejné nedávno film Dáblová past neměly v New Yorku příliš velký úspěch. Příčiny jsou různé a lze o nich debatovat. A zejména, jak sme už napsali, by se nad nimi měla Praha zamyslet a pokusit se napravit ty, které jsou nesporně vinou režimu a jeho nešikovné a někdy dokonce přímo záškodnické kulturní politiky. Ovšem at jsou příčiny jakékoli, nelze popírat, že například Laterna Magika měla jen střídavý úspěch u kritiky a slabé návštěvy, které vedly k tomu, že soubor musel ukončit své vystoupení již 23. srpna místo plánovaného termínu 16. září. Pražský rozhlas a tisk, který živě a tendenčně referoval o newyorských kritikách stejně jako o úspěchu u obecenstva, ve však nemini smířit se zarmucující skutečností a pokouší si nyní vypořádat otevřenou lži a inuendem.

20. srpna vysílal zprávu, v níž přiznal, že zájezd bude předčasně ukončen, a však neodpustil si dodat: "Příčinou předčasného ukončení účinkování Laterny Magiky v New Yorku není neúspěch souboru, který publikum a kritika téměř jednoznačně přijaly vysoce kladně, ale skutečnost, že na listy uvalili vysoké poplatky. Sedm dolarů padesát centů."

Toto tvrzení je holá nepravda, která kromě toho se pokouší zmást neinformované čs. posluchače a naznačit jim nějaké temné pikle a machinace, které Laternu poškodily jaksi odněkud ze zákulisí nebo čert ví odkud. Co chce říci věta, že "na listy uvalili vysoké poplatky"? Kdo uvalil? Pokud víme, sedmpadesát byla cena listku v přízemí a žádný poplatek, kromě normálních dávek, jež se vybírají ve všech divadlech na Broadwaji i mimo Broadway, nikdo na listy "neuválil". Pražská propaganda zřejmě nemůže spolknout prostý fakt, že Laterna neměla úspěch a snaží se proto psát něco mezi řádky, co by tuto skutečnost vysvětlila a omluvalo. Je to součást celkové tendence čs. režimu přehánět zahraniční úspěchy čs. umění, které nejsou — i k naší lítosti — vždy takové jak bychom si přáli. I když my si to přejeme z jiných a lepšíh důvodů než pražský režim. Pražský režim je v úzkých a pokouší se osladit Čechoslovákům jejich úděl tím, že jim namlouvá např. hned to, že "Československo je světovou velmocí v oboru loutkového filmu". A zřejmě mu uniká, že podobné tvrzení je trochu směšné, i kdyby bylo snad pravdivé.

Přiznáváme se, že nepropichujeme tuto bublinu přepjaté nadmuté národní hrdoosti nijak rádi. Avšak nic nemůže škodit víc čs. umění, nic není větší překážkou jeho skutečných zahraničních úspěchů, které se jistě dostaví nezásluhou, nýbrž navzdory režimu, než nepravdy, lži a lhaní si do vlastní kapsy. Československo bývalo někdy až chorobně střízlivé, skromné a věcné. Není třeba

nou rozvonívali hektolitry vína, živánska a nová malovka maštalí. Zástavy viali v tatranskom vetre... Keď slnko začalo pripekāt, priřčala čierna limuzína. Šofér oznámil, že Marat Keburu sa zdržal v susednom kraji na živánskej a pri víne a pre časovú tieseň, vraj, už nedôjde. Družstevníci vrhli sa k prehýbajúcim stolom. Keď dojedli a dopili, keď sa muzikantom dotrhali struny, chválili Marata Keburu a vzdávali mu vďaku..."

si plivat do vlastního hnízda, vrátit se k někdejší praxi, že českého není dobré dokud "neuzná cizina". Ale ještě horší bylo vyměnit starou českou skromnost a střízlivost za nadutě a iživě komunistické chvástání. T o by bylo všem Čechům a Slovákům v cizině ještě trápnější než ty největší neúspěchy.

LETADLEM
PRAHA - TORONTO
(pro vystěhovalce)
\$ 259.90

AIR & OCEAN
TRAVEL CENTRE LTD.
1 ADELAIDE ST. E.
(roh Yonge St.)
TORONTO
EM 3-8888 (4 linky)
KARL BUZEK,
Notář.

PROCK INSURANCE AGENCY

14 Conrad Avenue
Toronto 4
Tel. 537 - 2631

AUTO - POŽAR - BONDY
Dopravní a všeobecné pojištění
Výhodnější a levnější podmínky
Auto - financování

NOVÉ KOZICHY
NA MÍRU, PRE-
MODELOVANÍ
Zboží se zárukou
Odborné opravy

Frank Pech

238 KING ST. E., HAMILTON,
Ontario - Tel.: JA. 2-8925

VÝNOSNÉ ULOŽENÍ
PENĚZNÍCH ÚSPOR
DOMY obytné a obchodní
TOVÁRNÍ OBJEKTY pronajímá

S. REDINA
Real Estate

723 DOVERCOURT RD., TORONTO 4
LE 6-7898

EVROPSKÁ LÉKARNA

posílá

LÉKY DO ČSSR

Rychlé a přesné dodání

HILARY'S DRUG STORE

344 BATHURST ST.

TORONTO

Tel.: EMpire 8-1059

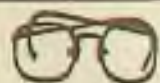
JOHN GREGOR

Dovoluje si oznámiti, že opět
provádí veškerý Plumbing
Heating, opravy a nové
práce, pod firmou

QUALITY PLUMBING & HEATING

COMPANY

Volejte LE 3-8396

L. LUNSKÝ, OPTIK

Brohlidky očí -
Zhotovení brýlí
Prvotřídní kvalita
Hovoříme česky

470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

**STÁLE SE HLEDÁJÍ
DARCI KRVÉ**

KENNEDY TRAVEL BUREAU LTD.

269 Queen St. W. - Toronto 2 B, Ont. EM 2 - 3226

LETADLEM TORONTO - PRAHA A ZPĚT
NA 21 DNÍ \$ 479.30

O veškeré informace volejte pi. VESELOU.